

Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde påny indføres.

Den hidtidige affattelse af pkt. 1 (grdl. 1920 § 84) er ændret ved, at ordene „i skrift og tale“ er tilføjet efter „på tryk“. Skønt det sidste udtryk derved strengt taget er blevet overflødigt, har man bevaret det for at fremhæve ytringsfriheden i dens mest betydningsfulde fremtrædelsesform.

Folketingsudvalgets ordfører bemærkede ved 2. behandling, at udvalget ikke havde ønsket at tage stilling til en debat, der havde rejst sig på grundlag af den stedfundne ændring, og hvorunder det fra een side var blevet hævdet, at *teatercensur* dermed var bortfaldet, medens man fra anden side holdt på, at teatervirksomhed falder helt udenfor paragraffens område.

§ 78.

Stk. 1. Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.

Stk. 2. Foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, bliver at opløse ved dom.

Stk. 3. Ingen forening kan opløses ved en regeringsforanstaltning. Dog kan en forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges sag imod den til dens opløsning.

Stk. 4. Sager om opløsning af politiske foreninger skal uden særlig tilladelse kunne indbringes for rigets øverste domstol.

Stk. 5. Opløsningens retsvirkninger fastsættes nærmere ved lov.

Stk. 1 og stk. 3 stemmer med grdl. 1920, § 85, medens stk. 2 om *opløsning* ved dom af *foreninger*, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold el. lign. overfor anderledes tænkende, er nyt. Det samme gælder stk. 5, om fastsættelse ved lov af en *opløsnings retsvirkninger*, og stk. 4, der for at skabe størst mulig retssikkerhed med hensyn til opløsning af politiske foreninger tillader, at sager herom kan anlægges ved underret, men uden særlig tilladelse føres helt igennem til højesteret.

I den oprindelig foreslåede affattelse gik stk. 4 ud på, at sagerne skulle „anlægges ved landsretten med appel til rigets øverste domstol“. Ændringen blev foretaget efter indstilling af folketingets udvalg, og dens værdi ligger i — som udvalgets ordfører udtrykte det —, at der forud for den endelige afgørelse ved højesteret, hvis sagen kommer så langt, „bliver adgang til